

Szkolenia przedmiotowe z podstaw programowych

„Nowa podstawa programowa plastyki w praktyce – doświadczenia edukacyjne, kompetencje przekrojowe i sprawczość ucznia”

Cele:

1. Zapoznanie uczestników z założeniami nowej podstawy programowej plastyki.
2. Wspieranie nauczycieli w projektowaniu działań dydaktycznych zgodnych z nową podstawą programową.
3. Rozwijanie umiejętności planowania doświadczeń edukacyjnych wspierających kompetencje przekrojowe i sprawczość uczniów.

1. Wprowadzenie do nowej podstawy programowej

Zapoznanie z założeniami nowej podstawy programowej plastyki.

- koncepcja przedmiotu,
- najważniejsze zmiany w edukacji plastycznej,
- rola nauczyciela jako projektanta procesu uczenia się.

Uczestnicy zapisują:

- **jakie zmiany uznają za najważniejsze?**
- **jakie widzą szanse i wyzwania związane z wdrażaniem nowej podstawy programowej?**

Kontekst zmian w edukacji

Dlaczego zmienia się edukacja?

- zmienia się świat (technologia, komunikacja, obraz jako język)
- uczniowie funkcjonują w kulturze wizualnej
- szkoła musi rozwijać nie tylko wiedzę, ale kompetencje

Dlaczego to ważne dla plastyki?

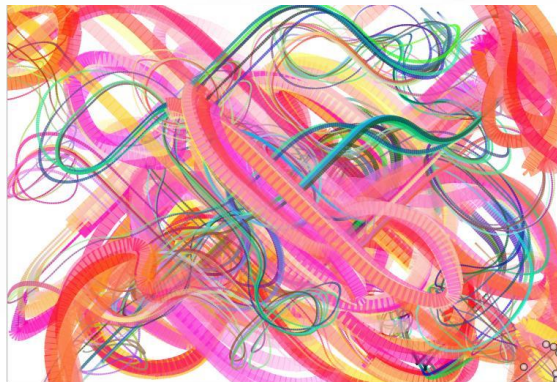
Plastyka jest jednym z najważniejszych przedmiotów dla:

- rozwijania kreatywności
- pracy z obrazem (świat wizualny!)
- wyrażania siebie
- budowania sprawczości

Dlaczego zmieniamy obecną podstawę programową?

- Nauczyciele plastyki, doradcy metodyczni, konsultanci oraz specjaliści zajmujący się edukacją artystyczną podkreślali potrzebę zmian w podstawie programowej plastyki.
- Potrzeba postrzegania edukacji plastycznej jako procesu szerszego, niż uwrażliwianie na piękno i przekazywanie wiedzy o dziedzictwie kulturowym.
- Dzisiejsi uczniowie uczą się, komunikują i postrzegają rzeczywistość w odmienny sposób niż kiedyś, a nowa podstawa programowa jest przemyślaną i spójną odpowiedzią na te zmiany.

Postulaty nauczycieli, którzy wzięli udział w ankiecie i konsultacjach prowadzonych przez IBE PIB w sprawie podstaw programowych.

- uszczuplenie treści nauczania w podstawie programowej,
- ograniczenie teorii na rzecz działań twórczych i praktycznych,
- rozwijanie samodzielności w działaniu uczniów i myślenia poza schematami,
- zapewnienie możliwości realizacji projektów, działań zespołowych i pracy w grupach jako sposobu rozwijania współpracy i troski o innych,
- rozwijanie umiejętności kierowania sobą i dbania o siebie poprzez praktyczne działania i związaną z nimi samodzielność,
- zapewnienie uczniom przestrzeni do podejmowania samodzielnych decyzji i eksploracji.

Koncepcja przedmiotu

- Przedmiot plastyka w klasach IV–VII ma na celu **rozwijanie naturalnej potrzeby ekspresji twórczej** uczniów i uczennic, kształtowanie ich **wrażliwości estetycznej** oraz przygotowanie do świadomego i pełnego uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym.
- Założenia:
- zapisy podstawy programowej stawiają w centrum edukacji plastycznej **ucznia jako twórcę, odbiorcę i uczestnika kultury,**
- podstawa programowa wskazuje, czego uczeń powinien się nauczyć poprzez wymagania szczegółowe i doświadczenia edukacyjne oparte **głównie na działaniu, doświadczaniu i eksperymentowaniu,**
- podstawa programowa pozostawia dużą **autonomię nauczycielowi,** który może samodzielnie dobierać tematy zajęć oraz zagadnienia dostosowane do potrzeb, możliwości i zainteresowań klasy,
- zapisy podstawy programowej powinny być realizowane poprzez metody i techniki pracy uznawane za najbardziej efektywne we współczesnej **pedagogice twórczości.**

Cele kształcenia

1. Rozwijanie kreatywności, własnych zainteresowań, twórczej wyobraźni i sprawczości przez swobodną ekspresję twórczą.
2. Doświadczanie procesu twórczego w różnych formach i technikach.
3. Kształtowanie tożsamości kulturowej przez uczestnictwo w kulturze.
4. Rozumienie funkcji sztuk plastycznych, kształtowanie postawy odbiorcy, uczestnika i twórcy kultury.
5. Inicjowanie i realizowanie indywidualnych i grupowych działań plastycznych.
6. Rozwijanie umiejętności łączenia sztuk plastycznych z różnymi dziedzinami wiedzy i twórczości.
7. Interpretowanie dzieł z uwzględnieniem najważniejszych pojęć dotyczących sztuki, rozpoznawanie wybranych artystów i dzieł w kontekście czasów, w których powstały.
8. Doświadczanie oddziaływania sztuki na dobrostan i samopoznanie, odnajdywanie radości tworzenia.

Struktura przedmiotu

Struktura przedmiotu obejmuje cztery działy:

- 1.Własna aktywność twórcza – tworzę, wyrażam, interpretuję.**
- 2.Techniki plastyczne – rozpoznaję, dobieram, stosuję.**
- 3.Sztuka jako komunikat – rozumiem, interpretuję, dyskutuję.**
- 4.Sztuka w życiu codziennym – uczestniczę, dostrzegam, poszukuję.**

W trzech działach przewidziano wymagania do wyboru, które nauczyciel wybiera do realizacji z klasą, tj. przynajmniej jedno wymaganie w ramach danego działu.

Wybrane wymagania szczegółowe zostały oznaczone jako należące do modułu kultura.

Wymagania obowiązkowe i fakultatywne

Dział	Liczba obowiązkowych wymagań szczegółowych	Liczba fakultatywnych wymagań szczegółowych
1.Własna aktywność twórcza - tworzę, wyrażam, interpretuję.	14	8
2.Techniki plastyczne - rozpoznaje, dobieram, stosuję.	6	3
3.Sztuka jako komunikat – rozumiem, interpretuję, dyskutuję.	11	0
4.Sztuka w życiu codziennym - poszukuję, dostrzegam, uczestniczę	10	5

Najważniejsze zmiany

- większa **swoboda** w wyborze i eksplorowaniu różnych form artystycznej wypowiedzi, środków wyrazu, materiałów, technik i tematów,
- wiedza teoretyczna dotycząca np. elementów języka plastycznego, stosowana w dyskusjach o sztuce, formułowaniu swojej opinii, rozważaniu różnych interpretacji dzieła, ma służyć **krytycznemu myśleniu**, a nie odtwarzaniu,
- rezygnacja z trudnych zagadnień teoretycznych oraz ograniczenie zakresu wiedzy z historii sztuki,
- rozszerzenie wypowiedzi artystycznej o formy charakterystyczne dla sztuki współczesnej,
- skoncentrowanie na **procesie twórczym**, a nie tylko efekcie końcowym,
- więcej odniesień do **sztuki współczesnej** w całej podstawie,
- wprowadzenie efektów dotyczących **dzielenia się swoimi odczuciami** z odbioru dzieła, a także omawiania własnych prac plastycznych, udzielania i przyjmowania konstruktywnej informacji zwrotnej i jej wykorzystywania.

Najważniejsze zmiany

JAK BYŁO?	JAK JEST?
opanowanie zagadnień z zakresu języka plastyki, terminologii i zasad kompozycji	nacisk na kreatywność, sprawczość i swobodną ekspresję twórczą
<p>działania plastyczne oparte głównie na realizacji określonych ćwiczeń</p> <ul style="list-style-type: none"> • ćwiczenia praktyczne podporządkowane utrwalaniu wiedzy o formie i kompozycji • poprawność warsztatowa i estetyka wykonania jako ważne kryteria pracy • sztuka współczesna obecna jako jeden z obszarów wiedzy 	<p>działania plastyczne oparte na eksperymentowaniu, wyborze i poszukiwaniu własnych rozwiązań</p> <ul style="list-style-type: none"> • działania praktyczne jako podstawowy sposób zdobywania wiedzy i doświadczenia • proces twórczy, zaangażowanie i refleksja równie ważne jak efekt końcowy • sztuka współczesna jako ważne źródło inspiracji i działań uczniowskich
dominacja tradycyjnych technik i klasycznych dziedzin sztuki	równorzędne traktowanie tradycyjnych technik, nowych mediów i współczesnych form komunikacji wizualnej;
ocenie skoncentrowane głównie na efekcie końcowym pracy	docenienie procesu twórczego, eksperymentowania i zaangażowania ucznia
sztuka rozumiana głównie jako dziedzictwo kulturowe i wiedza o sztuce i dziełach	sztuka jako przestrzeń samopoznania, dobrostanu, dialogu i aktywnego uczestnictwa w kulturze

Warsztat 1

W grupach przeanalizujcie dwa przykłady lekcji:

- lekcja oparta na realizacji konkretnego zadania plastycznego, dotyczącego utrwalania wiedzy o formie i kompozycji
- lekcja oparta na procesie twórczym, realizacji metodą doświadczania lub eksperymentu

Określcie:

- jakie kompetencje rozwija każda z nich,
- które elementy są zgodne z nową podstawą programową.

II. Kompetencje przekrojowe i sprawczość ucznia w edukacji plastycznej.

Kompetencje przekrojowe:

- kompetencje poznawcze
  - rozwiązywanie problemów
  - krytyczne myślenie
  - kreatywne myślenie
- kompetencje społeczne
  - współpraca
  - dbanie o innych
- kompetencje osobiste
  - kierowanie sobą
  - dbanie o siebie

Sprawczość

Sprawczość to podejmowanie działań, które mają pozytywny wpływ na siebie i innych (otoczenie) oraz branie za nie odpowiedzialności.

Na sprawczość składają się:

- poczucie przynależności do wspólnoty
- nastawienie na rozwój
- przekonanie własnej skuteczności
- samoregulacja

Najważniejsze formy rozwijania sprawczości ucznia w nauczaniu przedmiotowym

- przejmowanie **odpowiedzialności** za własny proces uczenia się i podejmowanie decyzji o własnej nauce,
- wykorzystywanie wiedzy zdobytej w szkole do rozwiązywania codziennych problemów obserwowanych poza szkołą,
- **samodzielne lub zespołowe prowadzenie obserwacji, badań i eksperymentów,**
- **prezentowanie** własnej wiedzy i umiejętności oraz efektów swojej pracy,
- **dzielenie się** własną wiedzą i umiejętnościami, w tym wzajemne nauczanie,
- **zaangażowanie** w realizację indywidualnych lub grupowych projektów edukacyjnych,
- dokonywanie samooceny, przyjmowanie i udzielanie informacji zwrotnej,
- samodzielne pogłębianie swojej wiedzy,
- **rozwijanie** własnych zainteresowań powiązanych z nauczaniem przedmiotowym.

Sprawczość na plastyce

Edukacja plastyczna sprzyja budowaniu sprawczości uczniów poprzez umożliwianie im podejmowania decyzji, dokonywania wyborów artystycznych realizowania własnych pomysłów.

Zadaniem nauczyciela jest tworzenie warunków do samodzielnego działania uczniów oraz wspieranie ich indywidualnego rozwoju.

Podstawa programowa akcentuje **rolę nauczyciela** jako organizatora i facylitatora procesu uczenia się. Nauczyciel wspiera uczniów w poszukiwaniu własnych sposobów ekspresji, inspirowanie, proponuje i pomaga rozwijać umiejętności, ale nie narzuca gotowych rozwiązań.

Ważne jest budowanie atmosfery bezpieczeństwa, otwartości i akceptacji dla różnorodności twórczych postaw.

Warsztat 2

Każda grupa otrzymuje jedno doświadczenie edukacyjne.

Odpowiedzcie:

- Jakie kompetencje przekrojowe rozwija to doświadczenie?
- Jakie wymagania szczegółowe można dzięki niemu realizować?
- Jakie aktywności uczniów najlepiej wspierają rozwój tych kompetencji?

Efekty pracy w formie plakatu.

Warsztat 3

Grupy otrzymują tradycyjne polecenia skierowane do uczniów, np.:

„Narysuj jesienny krajobraz”.

„Wykonaj pracę o bezpieczeństwie na drodze”.

Polecenie: przekształćcie zadanie tak, aby:

- zwiększyć wybór ucznia (temat, technika, forma pracy)
- umożliwić podejmowanie decyzji,
- wzmacniać autorefleksję,
- rozwijać odpowiedzialność za proces twórczy.

Doświadczenia edukacyjne

Rola doświadczeń edukacyjnych.

- uczenie przez działanie,
- doświadczenie edukacyjne jako element procesu uczenia się,
- refleksja i informacja zwrotna

Ważnym obszarem edukacji plastycznej są doświadczenia edukacyjne, które umożliwiają uczniom bezpośredni kontakt ze sztuką i kulturą. Podstawa programowa przewiduje m.in. udział w wystawach, działania plenerowe, projekty zespołowe, organizowanie wystaw prac uczniowskich, działania teatralne czy spotkania z artystami.

Dzięki temu uczniowie uczą się poprzez przeżywanie, działanie i współpracę.

Warsztat 4

Każda grupa analizuje treść jednego zapisu doświadczenia edukacyjnego w podstawie programowej.

Zaprojektujcie:

- działania przed doświadczeniem,
- działania w trakcie,
- działania po zakończeniu.

Określcie:

- jakie wymagania szczegółowe realizuje uczeń,
- jakie kompetencje rozwija,
- jakie dowody uczenia się można zaobserwować.

IV. Projektowanie działań dydaktycznych zgodnych z nową podstawą programową

Wprowadzenie do warsztatu:

- tworzenie scenariuszy zajęć,
- łączenie efektów obowiązkowych i fakultatywnych,
- planowanie procesu twórczego,
- dobór metod i technik,
- tworzenie sytuacji problemowych,
- planowanie informacji zwrotnej.
- planowanie aktywności wspierających sprawczość ucznia.

Warsztat 5

Zadanie 1

Stwórz w grupie scenariusz zajęć oparty na:

wymaganiach szczegółowych z różnych działów podstawy programowej, możesz uwzględnić efekty fakultatywne

Zadanie 2

Zaplanuj aktywność rozwijającą:

- krytyczne myślenie,
- współpracę,
- samodzielność uczniów.

Zadanie 3

Uwzględnij:

- element autorefleksji ucznia,
- informację zwrotną,
- dokumentowanie procesu twórczego.
- prezentację efektów

V. Technologie cyfrowe w edukacji plastycznej

- dokumentowanie procesu twórczego,
- fotografia i film w edukacji plastycznej,
- tworzenie galerii online,
- aplikacje graficzne,
- wyszukiwanie i weryfikowanie informacji,
- AI i edukacja artystyczna,
- prawo autorskie.

Warsztat 6

Przygotuj propozycję działania dydaktycznego wykorzystującego:

- smartfon,
- prostą aplikację graficzną,
- element refleksji ucznia nad procesem twórczym.

VI. Podsumowanie i refleksja uczestników

Uczestnicy kończą zdania:

- Najważniejszą dla mnie zmianą w nowej podstawie jest...
- Najbardziej wartościowym doświadczeniem edukacyjnym dla mnie jest...
- W swoim szkoleniu kaskadowym wykorzystam...
- Największym wyzwaniem dla nauczycieli może być...

Odczytują swoje notatki z pierwszego modułu szkolenia, czyli odpowiedzi na pytania:

- jakie zmiany uznają za najważniejsze,
- jakie widzą szanse i wyzwania związane z wdrażaniem nowej podstawy.

Porównują zapis i omawiają wnioski.

Trudności, problemy, pytania

Które z proponowanych zmian będą dla nauczycieli najłatwiejsze do wdrożenia, a które mogą wymagać największego wsparcia metodycznego? Jakie działania szkoleniowe mogą pomóc nauczycielom w pokonaniu tych trudności?

- Zmiana sposobu myślenia o nauczaniu plastyki
- Rozwijanie sprawczości uczniów
- Planowanie doświadczeń edukacyjnych
- Ocenianie procesu twórczego
- Rozwijanie kompetencji przekrojowych
- Organizacja pracy projektowej
- Wykorzystanie technologii cyfrowych
- Ograniczenia organizacyjne szkoły
- Prowadzenie rozmowy o sztuce
- Praca ze sztuką współczesną

INNE...

Co może się podobać?

1. Większa swoboda twórcza
  2. Odejście od „prac według wzoru”
  3. Docenienie procesu twórczego
  4. Silniejsze powiązanie sztuki z życiem uczniów
  5. Wprowadzenie doświadczeń edukacyjnych
  6. Obecność sztuki współczesnej
  7. Rozwijanie sprawczości uczniów
  8. Łączenie plastyki z innymi dziedzinami
  9. Możliwość wykorzystania technologii cyfrowych
  10. Większe znaczenie dobrostanu ucznia
  11. Różnorodne role dla uczniów
  12. Zgodność ze współczesną dydaktyką
- INNE...

Ważne!

Nowa podstawa programowa daje nauczycielowi dużą **autonomię** w planowaniu procesu dydaktycznego.

Pozwala elastycznie dobrać tematy,

techniki,

media,

czas,

sposoby realizacji wymagań szczegółowych.

Zachęca także do integrowania różnych wymagań w ramach jednego działania plastycznego

oraz do dostosowywania pracy do potrzeb konkretnej klasy i możliwości uczniów.

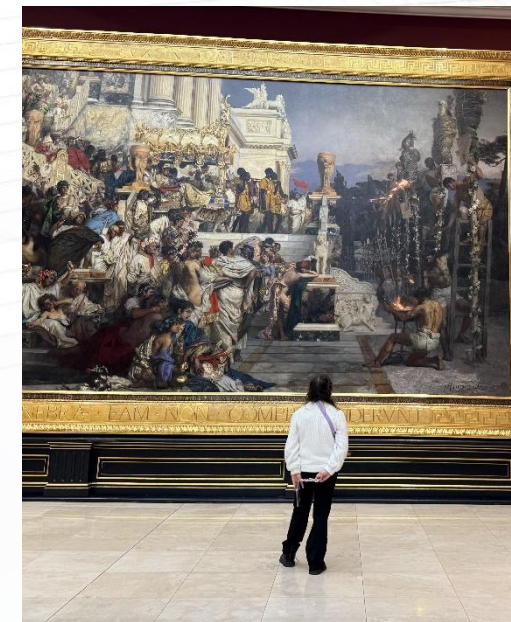

Tydzień projektowy

Szkoła ma obowiązek organizacji tygodnia projektowego dla każdej klasy w wybranym przez siebie tygodniu listopada, przy czym:

- w ciągu tygodnia powinno zmieścić się planowanie, realizacja i prezentacja projektu,
- praca projektowa odbywa się w szkole i w miarę możliwości na wyjściach,
- najlepiej, jeśli projekty są realizowane w grupach międzyoddziałowych i międzyklasowych (różnowiekowych),
- wszystkie projekty realizowane są przy wsparciu nauczyciela(i), ale muszą tworzyć przestrzeń na samodzielną pracę uczniów,
- wszystkie projekty mają mieć charakter interdyscyplinarny i międzyprzedmiotowy,
- każdy nauczyciel proponuje tematy projektowe, ale uczniowie mogą także zgłaszać je sami (o ile zrekrutują grupę odpowiedniej do pomysłu projektu wielkości),
- prezentacja kierowana jest do społeczności szkolnej, w tym rodziców, i społeczności lokalnej,
- każdy uczeń musi zaliczyć projekt (zaliczony/niezaliczony) w każdym roku nauki; tytuł projektu wpisywany jest na świadectwo.

Przygotowanie do prowadzenia szkoleń kaskadowych

Omówienie materiałów dla uczestników szkolenia, na podstawie których zostaną przeprowadzone szkolenia kaskadowe dla nauczycieli.

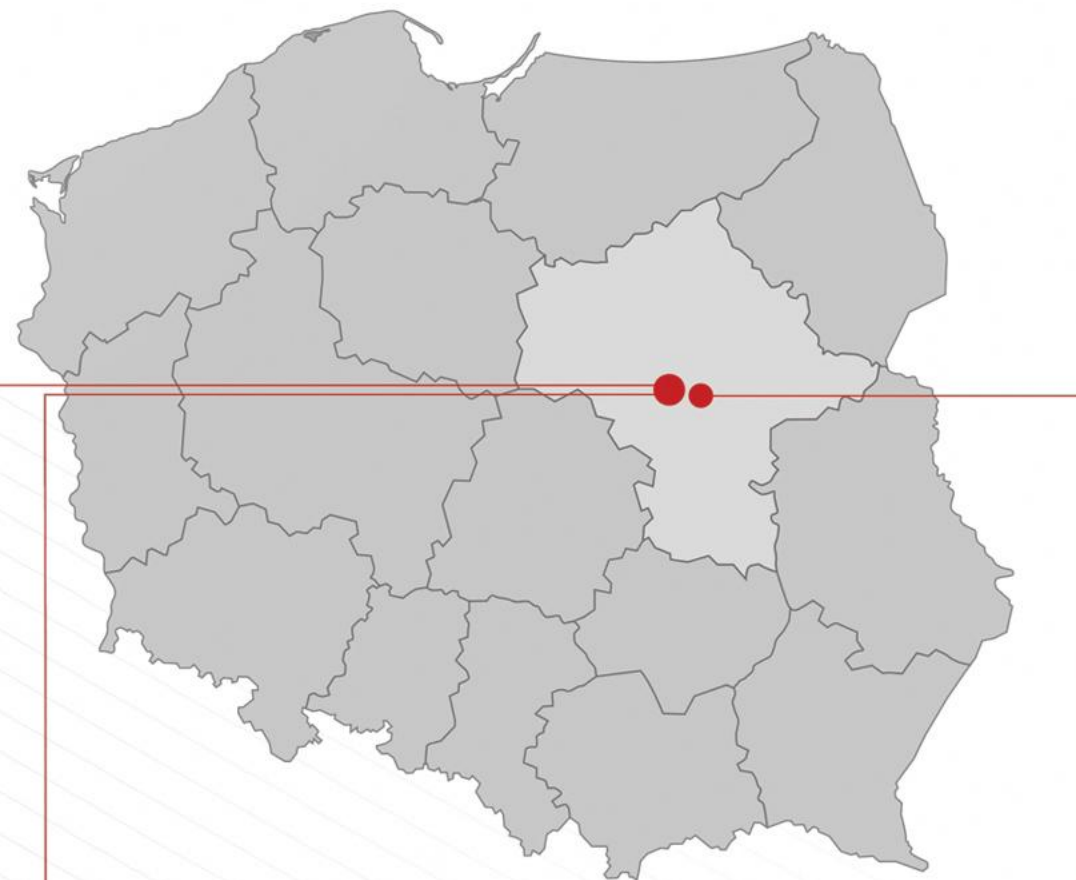
Dziękuję za uwagę

Wydział Kształcenia Ogólnego
i Kompetencji Cyfrowych

Ośrodek Rozwoju Edukacji
ul. Polna 46a
00-644 Warszawa
tel. 22 570 83 00

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
tel. 22 345 37 00
fax 22 345 37 70

Centrum Szkoleniowe w Sulejówku
ul. Paderewskiego 77
05-070 Sulejówek
tel. 22 783 37 84

www.ore.edu.pl